

Опубліковано: Сигида Н.О., Миронова А.М. Основні методи та інструменти державного стимулювання інноваційної діяльності // Наукові підходи до модернізації економіки та системи управління: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, Київ, 15-16 грудня 2017 р.: тези доп. – Київ : Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського, 2017. - С. 43-46.

Сигида Наталія Олексіївна,

молодший науковий співробітник науково-дослідної частини

Сумський державний університет

Миронова Альона Миколаївна

аспірант кафедри фінансів і кредиту

Сумський державний університет

ОСНОВНІ МЕТОДИ ТА ІНСТРУМЕНТИ ДЕРЖАВНОГО СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ*

На сучасному етапі розвитку світової економіки, що характеризується глобалізаційними та інтеграційними процесами, практично в усіх розвинутих країнах були прийняті програми, які стосувалися стимулювання інноваційної діяльності (ІД), спрямовані на підтримку та поширення інновацій, підвищення економічної стабільності держав, створення сприятливих умов для розвитку усіх інституціональних одиниць. Не винятком є і Україна, котра має свою нормативно-правову базу, що регулює і контролює інноваційну галузь.

Законодавство України у сфері інноваційної діяльності базується на Конституції України і складається із законів України «Про інноваційну діяльність», «Про інвестиційну діяльність», «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки», «Про наукову і науково-технічну діяльність» [1, 2].

Традиційно виділяють дві основні групи методів державного стимулювання: прямий (безпосередня участь регулюючих органів у даному процесі) і непрямий (створення умов, що сприяють досягненню бажаного результату). Розглянемо ці групи з точки зору двох категорій: суб'єкта

* Виконано в рамках науково-дослідної теми № 0117U003922 «Інноваційні драйвери національної економічної безпеки: структурне моделювання та прогнозування»

господарювання та науковця – первинної ланки ІД (табл. 1).

Таблиця 1 – Традиційні методи стимулювання інноваційної діяльності на макро- та мікрорівні (складено авторами на основі [1, 2, 3])

Методи стимулювання інноваційної діяльності			
	Прямі	Непрямі	
На рівні суб'єкта підприємства	Бюджетне фінансування, кредитування і субсидування кредитних ставок, створення державних фондів підтримки науки та інновацій, участь держави в якості єдиного або часткового засновника наукових та інноваційних організацій, проведення конкурсів на виконання державних контрактів	Розробка нормативно-правової бази в сфері наукової та інноваційної діяльності, розвиток інноваційної інфраструктури, розробка програм підтримки та розвитку наукової та інноваційної діяльності, податкове стимулювання, надання пільг	
На рівні науковця	Розмір заробітної плати, надбавки, премії, винагороди, пільги, страхування	Позитивні	Негативні
		Придбання акцій компаній, оплата членства у наукових товариствах, конференціях, вільне спілкування між співробітниками у робочий час, зміна статусу підрозділу і керівництва, заохочення до роботи в команді	Звільнення або переведення на іншу (нижчу) посаду, зменшення ЗП, позбавлення пільг

Розглядаючи зарубіжний досвід державного стимулювання інноваційної діяльності, усі методи впливу держави у сферу інноваційної діяльності можна поділити на адміністративні (базуються на законодавчій базі) та економічні (виявляють необхідність забезпечення інноваційного розвитку економіки та можливість суб'єктам господарювання зберігати монополію на новизну) [4].

Найбільш поширені інструменти державного стимулювання інноваційної діяльності за кордоном представлено на рисунку 1.

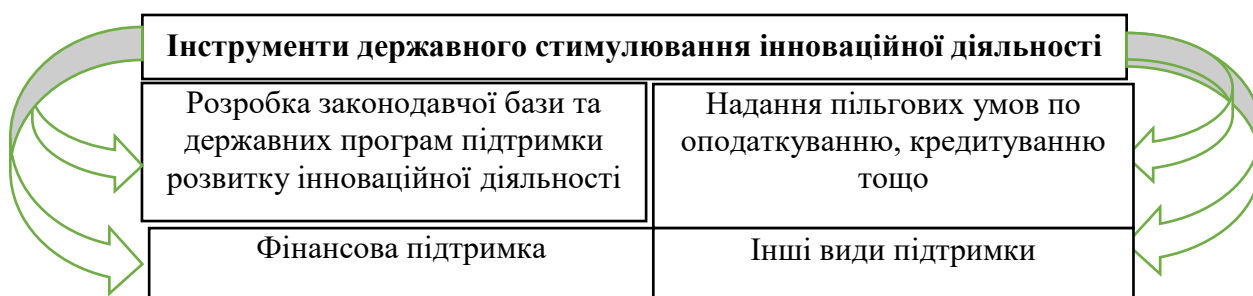

Рисунок 1 – Інструменти державного стимулювання інноваційної діяльності (складено авторами на основі [1, 4])

У свою чергу, до першої групи інструментів розвитку інноваційної діяльності відносять заходи, що представлені на рисунку 2.

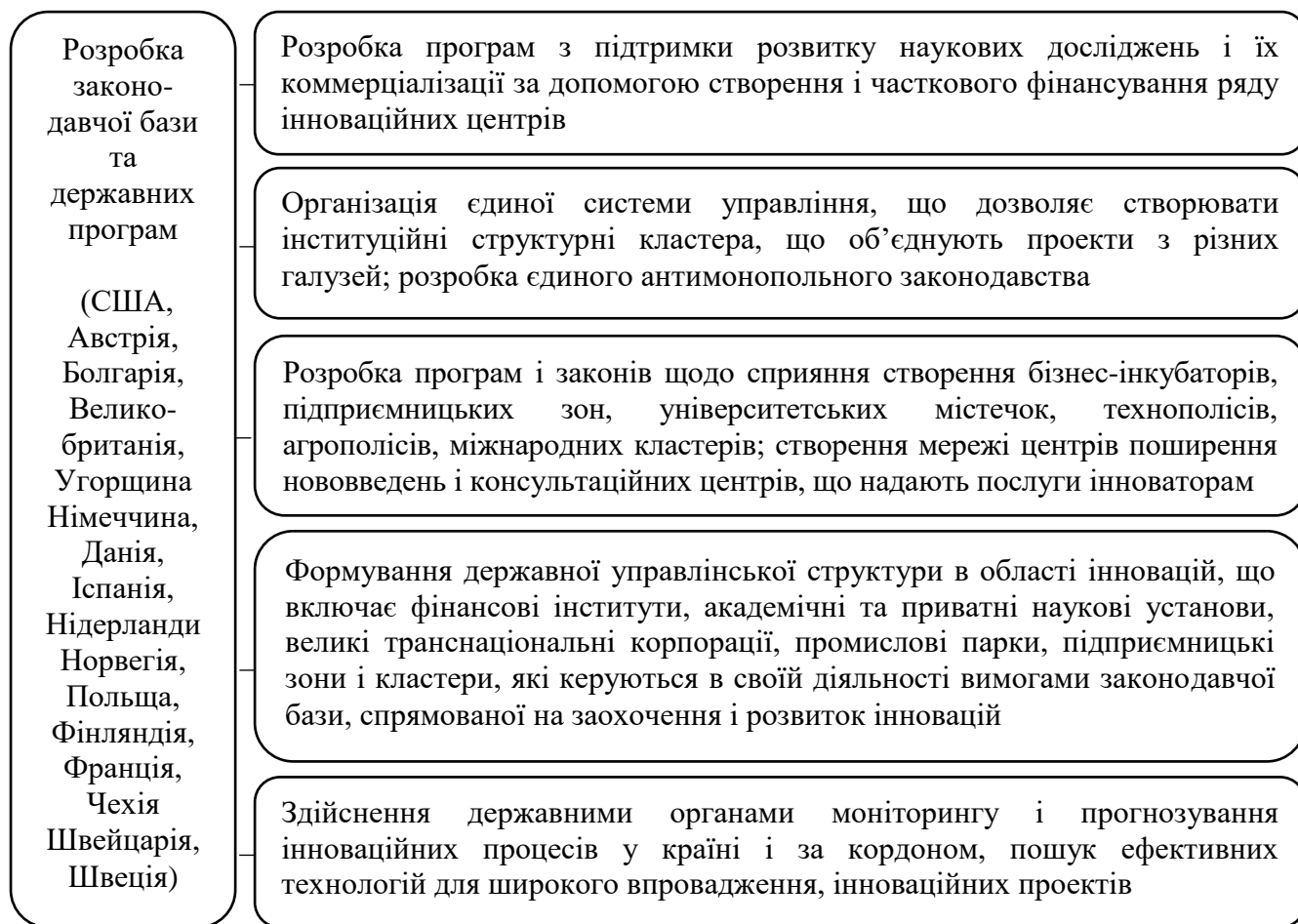

Рисунок 2 – Інструменти державного стимулювання інноваційної діяльності в області розробки законодавчої бази та державних програм (складено авторами на основі [2, 4])

Не менш важливою складовою державної підтримки є фінансування (рис. 3).

У зарубіжних країнах застосовуються наступні інструменти податкового стимулювання інноваційної діяльності:

- 1) інвестиційні знижки з податку на прибуток (Великобританія, Бельгія, Данія, Австрія, Австралія, Сінгапур та ін.);
- 2) дослідний податковий кредит (США, Канада, Мексика, Японія, Республіка Корея, Італія, Франція, Іспанія та ін.);

- 3) пільгові умови амортизації основних засобів (Великобританія, Ірландія, Франція, Німеччина, Росія);
- 4) інвестиційний податковий кредит (США, Філіппіни, Росія);
- 5) інвестиційні субсидії (Сінгапур);
- 6) податкові канікули (ПАР, Республіка Корея);
- 7) пільгові ставки по ПДВ при реалізації товарів з інноваційної складової (Великобританія, Німеччина, Італія, Росія) і т.д. [3, 4, 5].

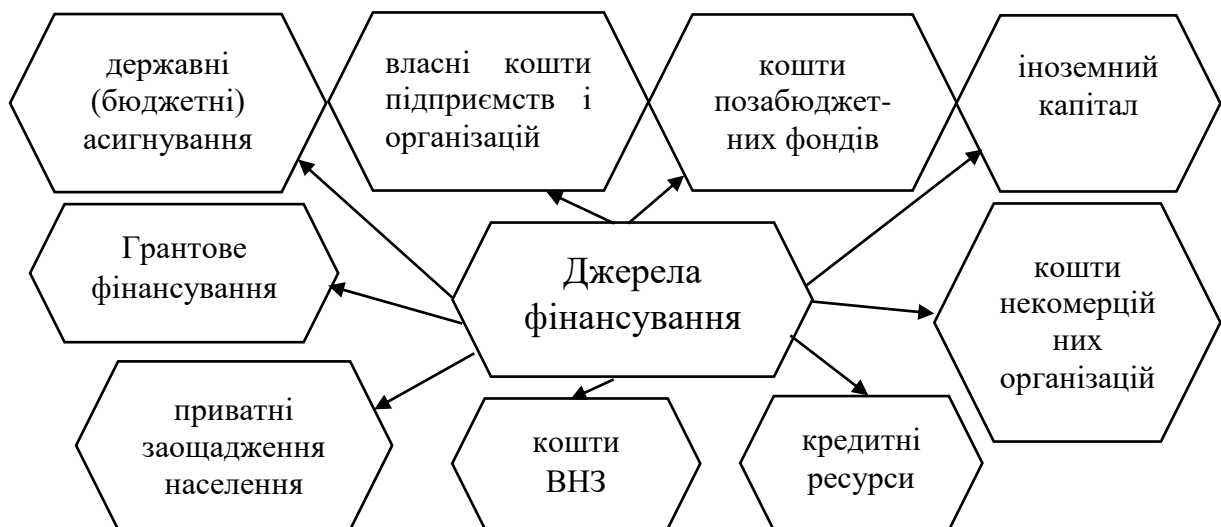

Рисунок 3 – Інструменти фінансової підтримки інноваційних організацій (складено авторами на основі [2, 3])

До інших методів стимулювання розвитку інноваційної діяльності можна віднести: здійснення морального заохочення видатних вчених та інноваторів; пільги при оплаті комунальних послуг для дослідницьких організацій; створення ефективної системи захисту прав на інтелектуальну власність; відсутність податків на нерухомість і власність; створення умов для координації діяльності вчених і наукових; сприяння в наданні послуг, пов'язаних з ліцензуванням і обміном патентною інформацією і т. д. [2, 3].

Таким чином, використовуючи модель «нарощування» стратегії інноваційної політики, в Україні необхідно використовувати власний науково-технічний потенціал, залучати іноземних учених, користуватися досвідом

провідних країн і об'єднувати результати фундаментальної і прикладної науки, створюючи нові продукти і технології, які використовуються на виробництві та в соціальній сфері.

Список використаної літератури:

1. Андрушків І. Стимулювання інноваційної діяльності: зарубіжний досвід [Електронний ресурс] / Ірина Андрушків // Науковий клуб «SOPHUS». – Режим доступу : http://sophus.at.ua/publ/2014_11_25_lviv/sekcija_3_2014_11_25/stimuljuvannja_innovacijnoji_dijalnosti_zarubizhnij_dosvid/69-1-0-1116. – 10.12.2017. – Назва з екрана.

2. Захарченко В. І. Інноваційний менеджмент: теорія і практика в умовах трансформації економіки. Навч. посіб. / Захарченко В. І., Корсікова Н. М., Меркулов М. М. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 448 с.

3. Зайцева Н. П. Современные формы и способы стимулирования и финансирования инноваций: российский и зарубежный опыт [Электронный ресурс] / Н. П. Зайцева, Е. В. Мирошников // Восточно-европейский научный журнал. – 2017. – №16. – Режим доступу : <https://eesa-journal.com/2017/04/06/sovremennye-formy-i-sposoby-stimulirovaniya-i-finansirovaniya-innovacij-rossijskij-i-zarubezhnyj-opyt/>. – 10.12.2017. – Назва з екрана.

4. Бурых К. М. Инструменты государственного стимулирования инновационной деятельности в развитых странах: США и ЕС [Электронный ресурс] / К. М. Бурых // Вестник Сибирского государственного аэрокосмического университета имени академика М. Ф. Решетнева. – 2012. – С. 151–156. – Режим доступу : <https://cyberleninka.ru/article/v/instrumenty-gosudarstvennogo-stimulirovaniya-innovatsionnoy-deyatelnosti-v-razvityh-stranah-ssha-i-es>. – 11.12.2017. – Назва з екрана.

5. Литвинова А. В. Инструменты государственного стимулирования инновационной деятельности в России [Электронный] А. В. Литвинова, М. В. Парфенова / Электронный научный журнал «Региональная экономика и управление». – 2015. – № 3 (43). – Режим доступу : <http://eee-region.ru/article/4305/>. – 11.12.2017. – Назва з екрана.